

Date: 7th November-2025

BOZOR IQTISODIYOTIDA MENEJMENTNING AHAMIYATI

Muallif: Millat Umidi universiteti

Fakultet: Biznes boshqaruvi

4-kurs talabasi: **Xolmedov Sarvar**

Guruh: BA-401

Kirish

Bozor munosabatlari tobora chuqurlashib borayotgan hozirgi davrda menejment fani har bir tashkilotning muvaffaqiyatli faoliyati uchun zaruriy omilga aylangan. Mamlakatimizda iqtisodiy islohotlar kengayib, raqobat muhitining kuchayishi korxona boshqaruv tizimlariga yangicha yondashuvni talab qilmoqda. Shu sababli, menejment — nafaqat boshqaruv jarayoni, balki samaradorlikni ta'minlaydigan strategik mexanizmdir.

Ushbu tezis ishining asosiy maqsadi — bozor iqtisodiyotida menejmentning o'rni, ahamiyati va uni yanada takomillashtirish yo'llarini tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot obyekti sifatida bozor iqtisodiyoti sharoitida faoliyat yuritayotgan tashkilot va korxonalarning boshqaruv tizimi tanlandi. Tadqiqot predmeti esa — menejmentning amaliy usullari, zamonaviy tamoyillari va ularning samaradorlikka ta'siridir.

I bob. Menejment tushunchasi va uning mohiyati

“Menejment” atamasi inglizcha “management” so'zidan olingan bo'lib, “boshqaruv”, “tashkil etish”, “yo'naltirish” ma'nolarini bildiradi. U keng ma'noda tashkilotning resurslarini (inson, vaqt, moliya, axborot va boshqalar) muayyan maqsadlarga erishish uchun to'g'ri rejalashtirish va boshqarish tizimidir.

Menejment fani tarixan XIX–XX asrlarda shakllanib, klassik va zamonaviy maktablarga bo'lindi. Frederic Teylor ishlab chiqqan ilmiy boshqaruv tamoyillari, Anri Fayolning boshqaruv funksiyalari hamda Piter Drukerning inson resurslariga asoslangan yondashuvi bu sohaga poydevor yaratgan.

Menejmentning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

maqsadga yo'naltirilgan faoliyat;
resurslardan oqilona foydalanish;
motivatsiya va inson omiliga e'tibor;
ierarxiya va mas'uliyat taqsimoti;
samaradorlikni doimiy oshirish.

Umuman olganda, menejment — bu faqat buyruq berish emas, balki jamoani yagona maqsad sari ilhomlantirish va yo'naltirish san'atidir.

II bob. Bozor iqtisodiyotida menejmentning o'rni va ahamiyati

Bozor iqtisodiyoti sharoitida har bir korxona mustaqil ravishda xo'jalik yuritadi. Shuning uchun uning muvaffaqiyati bevosita boshqaruv tizimining to'g'ri tashkil etilishiga bog'liq.

Raqobat muhitida menejerlarning roli yanada ortadi. Ular nafaqat strategik qarorlar qabul qiladi, balki jamoaning psixologik holatini boshqaradi, tashabbusni rag'batlantiradi va bozor o'zgarishlariga tez moslashadi.

Bozor sharoitida menejment quyidagi sabablarga ko'ra muhim hisoblanadi:

1. Korxonaning barqaror faoliyat yuritishini ta'minlaydi.
2. Resurslardan eng yuqori samarada foydalanish imkonini yaratadi.
3. Raqobatbardoshlikni oshiradi.
4. Xodimlarning motivatsiyasi va unumdorligini kuchaytiradi.

Bugungi kunda O'zbekistondagi ko'plab yirik kompaniyalar — Artel, UzAuto Motors, Beeline, Ucell kabi brendlar — menejment tizimiga zamonaviy yondashuvlarni joriy etish orqali bozor talablariga moslashmoqda. Xususan, ular inson resurslarini rivojlantirish, ichki kommunikatsiyani mustahkamlash va raqamli boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish orqali yuqori natijalarga erishmoqda.

III bob. O'zbekiston sharoitida menejment tizimini takomillashtirish yo'llari

Mamlakatimizda iqtisodiy islohotlar natijasida korxonalarda boshqaruv tizimining sifatini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Ammo ayrim tashkilotlarda menejment hali ham an'anaviy usullarga tayanib qolmoqda. Shu sababli, menejmentni quyidagi yo'nalishlarda takomillashtirish maqsadga muvofiqdir:

1. Raqamli texnologiyalarni joriy etish.

Axborot tizimlari, sun'iy intellekt va onlayn boshqaruv platformalari menejerlarga tezkor qaror qabul qilish imkonini beradi.

2. Kadrlarni tayyorlash va qayta o'qitish.

Rahbarlar zamonaviy menejment, kommunikatsiya va yetakchilik bo'yicha malakasini oshirib borishi zarur.

3. Innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish.

Har bir tashkilotda yangilikka ochiqlik, ijodkorlik va tashabbusni qo'llab-quvvatlash tizimi shakllantirilishi kerak.

4. Strategik rejalashtirish tizimini mustahkamlash.

Korxonalarning uzoq muddatli maqsadlari aniq belgilanishi, risklarni oldindan tahlil qilish mexanizmi yo'lga qo'yilishi lozim.

5. Xalqaro tajribani o'rganish.

Yevropa va Osiyo mamlakatlarining ilg'or boshqaruv modellari O'zbekiston sharoitiga moslashtirilsa, samaradorlik sezilarli oshadi.

Xulosa

Bozor iqtisodiyoti sharoitida menejment — har qanday korxonaning muvaffaqiyatli faoliyati uchun asosiy omil hisoblanadi. Samarali menejment tizimi resurslardan oqilona foydalanish, raqobatbardoshlikni oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va inson resurslarini rivojlantirish imkonini beradi.

Date: 7th November-2025

O'zbekiston sharoitida menejmentni takomillashtirish uchun raqamli texnologiyalarni keng tatbiq etish, strategik rejalashtirishni kuchaytirish va kadrlarning boshqaruv salohiyatini oshirish zarur.

Shu yo'l bilan biz nafaqat korxonalar darajasida, balki butun iqtisodiyot miqyosida barqaror o'sishga erishishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Fayol, A. Menejment tamoyillari. – Toshkent, 2018.
2. Druker, P. Boshqaruv amaliyoti. – Moskva, 2019.
3. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – Toshkent, 1997.4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari.
5. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari
6. www.lex.uz – Me'yoriy-huquqiy hujjatlar ma'lumotlar bazasi.